

**GEVANGEN
DOOR DE ZON**

**GEVANGEN
DOOR DE ZON**

Ingrid Gruijters

Schrijver: Ingrid Gruijters

Coverontwerp: Petrie O.

ISBN: 9789463189972

© Ingrid Gruijters

HOOFDSTUK 1

Adinda voelt een stekende pijn in haar hoofd als ze probeert om rechtop te gaan zitten. Een vlaag van misselijkheid overvalt haar en voorzichtig laat ze zich weer achterover zakken. Een ruwe hand wordt op haar voorhoofd gelegd, maar ze weet niet bij wie die hand hoort.

‘Blijf maar zo stil mogelijk liggen meisje,’ zegt een schorre stem. Adinda kent die stem niet en moeizaam opent ze opnieuw haar ogen. Wazig ziet ze het gezicht van een man met een baard en boven hem een strakblauwe hemel.

‘Waar ben ik?’ prevelt ze bijna onhoorbaar.

De man antwoordt niet, maar haastig wenkt hij iemand.

‘Je zus is bij bewustzijn,’ hoort Adinda hem roepen, ‘kom snel, ze is nogal in de war.’

Een blond hoofd buigt zich ineens over haar heen en koele vingers pakken haar hand vast.

‘Emmy, waar zijn we, wat is er gebeurd?’

De woorden komen nauwelijks verstaanbaar uit haar mond, die aanvoelt als papier.

‘De Japanners hebben ons aangevallen, we moesten in de reddingsboot, weet je echt niks meer Adinda?’

Adinda knippert met haar ogen. Ze haat die felle zon en haar hoofd steekt pijnlijk. Vaag komen de beelden terug als ze haar ogen sluit. Ze had de vliegtuigen op het dek zien aankomen, een hele formatie. Japanse vliegtuigen met een rode stip die steeds dichterbij kwamen.

‘Kom snel mee, we moeten dekking zoeken!’ had haar moeder gegild, maar nauwelijks waren ze het trapje afgedaald, toen ze de eerste schoten hoorden.

‘We zijn geraakt, we zijn geraakt!’

Een krijsende, overslaande vrouwenstem had nog meer paniek veroorzaakt en moeder had haar en Emmy meegesleurd.

‘Naar de boten!’ had ze geschreeuwd, ‘dat is onze enige kans!’

Op het dek hadden overal mensen gelegen, kermend, gillend om hulp of heel stil in een plas bloed. Om hen heen werd er geduwd en gedrongen. Iedereen had zo snel mogelijk het schip willen verlaten dat overal brandde.

‘Daar komen ze weer!’

Moeder had hen tegen zich aangetrokken en Emmy en Adinda beschermend met haar eigen lichaam tegen een wand aangedrukt. Het oorverdovende geluid van het vliegtuig werd gevolgd door een voltrefter. Adinda had gevoeld hoe haar oren waren dichtgeklapt en even had ze niets meer kunnen horen. Daarna was ze meegesleept naar de reddingsboten, maar iedereen had geduwd en gegild en plotseling was het donker geworden. Adinda opent haar ogen en staart haar zus wezenloos aan. ‘Waar is moeder?’

Emmy wendt haar gezicht af en toonloos zegt ze: ‘Ik heb moeder niet meer gezien nadat ze ons in de boten heeft geduwd. Misschien is ze in een andere sloep terecht gekomen.’

De woorden komen vertwijfeld uit haar mond en Adinda sluit opnieuw haar ogen. De zon is zo fel, haar hoofd bonst en steekt, ze wil niet meer praten, ze wil ook niets meer horen.

‘Land, land!’ schreeuwt een vreemde, rauwe stem plotseling. Adinda opent haar ogen en overal klinkt geroezemoes. De boot gaat flink heen en weer en de zure lucht van braaksel maakt haar misselijk.

‘Dat moet Java zijn!’ roept dezelfde stem.

Een golf van paniek gaat door Adinda heen en zachtjes roept ze om haar zus.

‘Emmy, we moeten toch naar Australië, we kunnen niet terug naar Java, de Japanners zullen ons gevangen nemen!’

Emmy zegt niets en staart, net als de anderen in de sloep, naar de horizon. Gelaten sluit Adinda haar ogen. Hun overhaaste vertrek heeft geen enkele zin gehad als ze nu toch gevangen worden genomen.

‘Het is jullie laatste kans, zoveel boten vertrekken er niet meer,’ had haar vader gezegd. Hij was opgeroepen voor militaire dienst en moest hen verlaten, maar Adinda had geen afscheid van hem willen nemen.

‘Toe Adinda niet huilen, als de jappen zijn verslagen kom ik naar Australië om jullie op te halen!’ Diezelfde avond nog was hun schip vertrokken en veel hadden ze niet mee kunnen nemen. Ze had zelfs Dano, hun djongos, geen gedag kunnen zeggen en dat had ze nog het allerergste gevonden.

Ze waren samen opgegroeid, zij en Dano, de zoon van hun baboe en glimlachend denkt ze aan al die keren dat ze met hem in de goedang, het oude schuurtje, had zitten kletsen.

‘Doe hem alsjeblieft de groeten,’ had ze baboe Siti gesmeekt, die hen verdrietig had nagekeken.

Wat zal ze baboe en Dano missen, waarom moesten die Japanners ook hun fijne leventje verstoren? Hun prachtige huis met de enorme tuin vol bloemen en bomen waar zij, Emmy en Dano altijd verstopperdje en krijgertje hadden gespeeld, toen ze jonger waren.

Het beeld van de tuin met de enorme klapperbomen tovert een glimlach op haar gezicht. Voor zich ziet ze de aapjes, die snoepen van de vruchten en brutaal de schillen op de grond gooien. De geluiden van de jungle, die aan hun tuin grenst, klinken levensecht in haar hoofd.

De grote, machtige jungle, daar komen Dano en hun baboe vandaan. De laatste jaren had vader het goed gevonden, dat zij en Dano over het smalle paadje door de jungle naar de kampong liepen. Daar aten ze dan rijst met hun vingers en speelden met de kinderen en de dieren. Soms keken ze naar een hanengevecht, maar dat vond Adinda maar zielig.

Adinda zucht diep. Alles moest ze zomaar achterlaten en het enige wat ze nu nog heeft, is een beetje geld. Paniekerig voelt ze of ze de waterdichte flacon nog op haar buik draagt en slaakt een zucht van verlichting. Vader had het geld verdeeld tussen hen drieën en hen op het hart gedrukt de flacon tegen hun lichaam aan te dragen uit angst, dat ze hem zouden verliezen. De paspoorten hadden echter in moeders koffer gezeten.

‘Emmy, Emmy...’

De woorden komen schor en zachtjes uit haar mond en koortsachtig probeert Adinda overeind te komen, terwijl haar hoofd zo erg bonst, dat het uit elkaar lijkt te barsten. Wazig kijkt ze naar de mannen in de sloep die naar de kust roeien. Ze wil niet naar Java, ze wil naar Australië. Zonder het te beseffen heeft ze dit hardop gezegd en Emmy strijkt zachtjes over haar haren.

‘We moeten wel Din, we hebben geen water en geen voedsel.

We zijn al twee dagen op zee maar dat kan je niet weten, want je bent al die tijd bewusteloos geweest.’

Verward legt Adinda haar hoofd neer op het hout.

‘Twee dagen,’ fluistert ze bijna onhoorbaar en met haar tong likt ze over haar pijnlijke lippen. Het zout bijt gemeen en nu snapt ze, dat ze zo’n enorme dorst heeft.

Ondertussen nadert de roeiboot de kust en overal om haar heen hoort ze opgewonden kreten.

‘Ja, kijk maar, ze staan ons al op te wachten, wedden dat ze ons meteen gevangen nemen?’

‘Als ze ons maar iets te drinken geven,’ antwoordt een andere stem, ‘dat is het enige waarnaar ik verlang.’

Adinda luistert met gesloten ogen naar de branding die steeds dichterbij komt. Dan klinkt er een enorm geschreeuw in een taal die ze niet kent.

De sloep ligt plotseling stil en Emmy helpt haar overeind.

Adinda kan nauwelijks op haar benen staan. Ineens wordt ze ondersteund door een sterke arm en het lukt haar om uit de sloep te stappen. De Japanners schreeuwen onverstaanbare woorden en niemand schijnt er iets van te begrijpen. Een kleine Japanner richt zijn geweer op de schipbreukelingen en maakt drukke gebaren, waarna ze allemaal ruw in een rij worden geduwd.

‘We moeten een eind gaan lopen denk ik,’ mompelt de man die Adinda ondersteunt en met opgetrokken wenkbrauwen kijkt hij haar aan.

‘Kun je op je benen staan, of moet ik je dragen?’

‘Het lukt wel,’ antwoordt ze zacht en de man laat haar los.

Een dikke vrouw, die bij hen in de sloep zat, stapt ineens op een Japanner af en gebaart dat ze dorst heeft. De Japanse soldaat wordt woedend en slaat de vrouw vreselijk hard in het gezicht.

Een verontwaardigd gemompel klinkt onder de schipbreukelingen, maar het wordt meteen muisstil als de Japanner oorverdovend begint te schreeuwen. Na zijn tirade, waar niemand iets van begrijpt, duwt hij zijn geweer in de rug van een gevangene en gebaart, dat de groep voor hen uit moet lopen. Wankel en gesteund door Emmy, loopt Adinda achteraan.

Nu pas ziet ze, dat haar jas besmeurd is met geronnen bloed.

‘Je hebt een wond op je voorhoofd,’ zegt Emmy zacht, die de blik van haar zus heeft gevolgd.

‘Heb je veel pijn Din?’

‘Gaat wel,’ antwoordt Adinda dapper en gluurt even achterom naar de Japanner, die met een woedend gezicht zijn geweer op hen gericht houdt.

Uren lopen ze in de brandende zon, zonder water of voedsel, terwijl de klappers, pisangs en papaja’s uitnodigend aan de bomen hangen. In de kampong, waar ze doorheen marcheren,

staren sommige inlanders hen medelijdend aan. Anderen wenden hun gezicht af, alsof ze niets willen zien.

De dorst is afschuwelijk en Adinda probeert opnieuw haar droge lippen te bevochtigen, maar het speeksel smaakt naar zout. Ze heeft nog nooit zo naar water verlangd.

Onverwachts staat de groep ineens op het perron van een klein station en vermoeid zakt iedereen neer op de grond. Een Indische vrouw met klappers en katjangs komt op hen af. Gelukkig geeft een Japanse soldaat toestemming om wat van de inlanders te kopen en de schipbreukelingen maken hier gretig gebruik van. Emmy, die geld uit haar flacon heeft gehaald, komt even later terug met twee klappers en een bananenblad vol katjangs. De Japanners negeren hun gevangenen en staan in een groepje bij elkaar te roken, af en toe starend naar de rails in de verte.

Emmy graait naar een scherpe steen en klopt drie gaatjes in de klapper. Ze heeft Dano dit zo vaak zien doen, dat ze dit nu zelf ook snel en vakkundig kan.

‘Hier, drink maar Din,’ zegt ze met een schorre stem en begint vervolgens een klapper voor haar zelf stuk te slaan. Als Adinda de vrucht tegen haar mond zet, hoort ze het sap binnenin de klapper klotsen en dorstig begint ze te drinken van het klapperwater, dat lekkerder smaakt dan ooit tevoren.

Hierna beginnen de meisjes van het vruchtvlies te eten, maar dan worden ze plotseling opgeschrikt door een geluid, dat steeds dichterbij lijkt te komen. De Japanners staken het roken en beginnen woest te schreeuwen en te gebaren.

‘Lekas, lekas,’ roepen ze naar de gevangenen en richten hun geweren op de schipbreukelingen.

De hele groep moet gaan staan en een kleine, Japanse soldaat met woest kijkende ogen begint hen haastig te tellen. Blijkbaar is hij niet tevreden, want na de eerste telling begint hij opnieuw. De gevangenen staan doodstil in de brandende zon en een oude vrouw valt ineens flauw. Enkele inlanders snellen toe, maar de Japanse soldaten jagen de inlanders weg en laten de oude vrouw gewoon op de grond liggen.

Dan rijdt er een trein het stationnetje binnen en met een sissend geluid komt hij tot stilstand. Emmy en Adinda maken een soort zakje van hun blouse en klemmen angstig het voedsel tegen zich aan. Ze hebben nog steeds afschuwelijk veel honger en dorst en

wie weet hoe lang het zal duren, voordat ze weer wat kunnen kopen.

‘Lekas, lekas!’ schreeuwen de Japanners opnieuw en als vee worden ze in de treinwagons gedreven. De oude vrouw laten ze op het perron achter, liggend in de vernietigende zon.

‘Het is zo heet hier, ik krijg haast geen lucht,’ jammert Adinda, terwijl de deur van de wagon wordt dichtgeduwd.

‘Je moet rustig blijven Din, we zullen zo wel gaan rijden en dan wordt het misschien wel wat koeler.’ De trein zet zich langzaam in beweging, maar het wordt eerder benauwder in de dichte, stinkende wagon. De gevangenen kunnen niet eens gaan liggen, want daarvoor is geen ruimte en om hen heen worden een paar mensen onwel en beginnen over te geven. De zure, verstikkende lucht doet Adinda bijna kokhalzen en wanhopig staart ze naar de dichte deuren, waar een streep zonlicht doorheen valt.

‘Mijn hemel, ik hoop dat dit snel voorbij is,’ fluistert ze zacht, ‘hopelijk is moeder in een sloep terecht gekomen, die haar wel naar Australië brengt.’

‘Vast wel,’ antwoordt Emmy, maar haar ogen zeggen het tegendeel.

In de krappe, schemerige ruimte proberen de meisjes het vruchtvlees van de klapper op te eten, terwijl ze allebei verdiept zijn in hun eigen gedachten. Het monotone geluid van de trein horen ze niet meer en hun benen zijn bijna gevoelloos geworden door de verkrampde houding waarin ze zitten. Langzaam zien ze het laatste streepje daglicht door de kieren van de wagondeur verdwijnen.

HOOFDSTUK 2

‘Waar zijn ze dan heen, waarom konden ze niet even wachten?’ Baboe Siti schudt zachtjes haar hoofd heen en weer, terwijl ze haar magere hand op Dano’s schouders legt.

‘Jongen, de njonja moest halsoverkop vertrekken, er waren nog maar een paar plaatsen op de boot. Toen jij vanmorgen naar de pasar ging, wisten ze nog van niets.’

Dano zakt neer op de veranda en wrijft vermoeid met zijn hand over zijn gezicht. Natuurlijk heeft hij de laatste dagen veel gehoord over Belanda’s die hun huizen snel moesten verlaten. Dat meneer Vriesekamp moest vertrekken had hij wel verwacht, maar hij had niet gedacht dat de meisjes en de njonja ook vlug weg zouden gaan. De laatste dagen was Adinda erg stil geweest en ze had hem toevertrouwd, dat ze haar vader vreselijk zou gaan missen.

‘Ik heb niet eens afscheid kunnen nemen,’ mompelt hij bijna onhoorbaar, ‘heeft Adinda nog iets gezegd?’

Zijn moeder knikt en even later komt ze terug met een klein mandje waarin een pakje zit.

‘Dit moest ik aan jou geven Dano, Adinda wil dat jij dit voor haar bewaart.’

Zwijgend scheurt Dano het bruine papier open en een gevlochten armbandje komt tevoorschijn. Een tijdje geleden heeft hij twee van dit soort armbandjes voor Adinda gemaakt. ’s Morgens had hij ze allebei in de goedang aan haar gegeven voor haar verjaardag.

Plotseling ziet hij de mooie, blauwe ogen van Adinda weer voor zich. Ze had verlegen gekeken, maar leek erg dankbaar toen hij haar had verrast met de zelfgemaakte sieraden. De blik in haar ogen had hem in verwarring gebracht. Even had het geleken alsof ze nog iets tegen hem had willen zeggen, maar uiteindelijk had ze slechts zachtjes ‘dankjewel’ gefluisterd. Sindsdien had zij de beide armbandjes altijd gedragen.

Eén ervan moet ze zelf hebben gehouden, concludeert hij en een glimlach verschijnt op zijn gezicht. ‘Ze komen vast snel terug,’ zegt zijn moeder zacht en raakt even zijn arm aan, ‘hoe moet het anders verder met de onderneming?’

Dano staart zwijgend voor zich uit. Er zijn zoveel geruchten die de ronde doen. Op de pasar heeft hij gehoord, dat de Japanners

de Belanda's gevangen nemen. Dano heeft ook al Japanse soldaten door de straten zien marcheren en een vreemde, onverklaarbare angst had hem snel doen weglopen. 'Maar hebben ze dan geen adres achtergelaten, ze moeten toch ergens gaan wonen in Australië?'

'Ik weet het niet jongen,' antwoordt zijn moeder zacht, 'alles moest zo snel, de njonja heeft maar twee koffers mee kunnen nemen en had nauwelijks tijd om te pakken. Ik weet ook niet hoe het met ons verder moet, waar wij nu moeten gaan werken...'

Met tranen in haar ogen kijkt baboe Siti haar zoon aan, terwijl ze trillend de sleutels van het enorme huis in haar hand houdt.

'Njonja Vriesekamp heeft mij een beetje geld gegeven. Ze heeft gevraagd of ik op het huis wil passen en ook verteld waar al het zilver en andere kostbaarheden liggen, voor het geval ze niet meer terugkomt.'

Dano schudt ongelovig zijn hoofd. Ze moeten terugkomen: Mevrouw, meneer, Emmy en vooral Adinda. De Vriesekamps zijn altijd goed voor hem en zijn moeder geweest. Toen hij drie was en zijn vader plotseling was gestorven, hadden de Vriesekamps altijd geweldig voor hem en zijn moeder gezorgd. 'Hebben ze misschien gezegd met welke boot ze zijn vertrokken?' vraagt Dano ineens dwingend.

'Ik weet alleen dat ze met andere Belanda's zijn meegeleden en dat er plaats was op een boot naar Australië, meer weet ik echt niet jongen.'

'Zijn ze met njonja Vos meegegaan, toean Vos werkt toch ook bij de onderneming?'

'Jongen, ik weet het echt niet, vraag nou maar niets meer, ze komen vast snel terug.'

Baboe Siti staat langzaam op. Haar felgekleurde sarong is vuil en vermoeid loopt ze de tuin in.

'Kom Dano, je hebt hier niks meer te zoeken, we gaan terug naar de kampong.'

Dano recht zijn rug en komt aarzelend overeind. Nog één keer draait hij zich om naar het huis, waar het vreemd stil is. Dan volgt hij zijn moeder, die reeds het smalle pad naar de jungle is ingeslagen.

Die nacht kan Dano niet in slaap komen en in de duisternis ziet hij telkens het gezicht van Adinda voor zich. Zou ze nu slapen op

de boot, of zou ze ook wakker liggen en denken aan hun huis en misschien aan hem.

Aarzelend voelt hij aan zijn pols of het armbandje er nog omheen zit. Zonder erbij na te denken heeft hij het omgedaan. Als hij het aanraakt voelt het net alsof Adinda heel dicht bij hem is. Hij mist haar en moet weer denken aan die middag in de schemerige goedang. Voor het eerst had hij haar voorzichtig gekust en was een beetje geschrokken van zijn eigen durf. Adinda had hem niet weggeduwd, maar verlegen geglimlacht.

De maan komt plotseling tevoorschijn en de schaduw van een tijtjak wordt zichtbaar. Dano gaat op zijn zij liggen. In het duister vertelt de rustige ademhaling van zijn moeder, dat zij uiteindelijk wel in slaap is gevallen.

Moeder moet ook veel zorgen hebben, denkt Dano. Zij en hijzelf hebben nu geen inkomen meer. Waar moeten ze gaan werken, er zijn immers heel veel Europeanen die Indië hebben verlaten.

Ineens grijpt Dano naar zijn hoofd, want een stekende pijn overvalt hem. Minutenlang bonst en klopt zijn hoofd, maar plotseling is het voorbij.

Vermoeid laat hij zich weer achterover zakken en sluit zijn ogen. ‘Adinda,’ prevelt hij zacht, er is iets met haar, hij voelt het, hij weet het zeker! Toen ze bij het zwembad van de onderneming was uitgededen en haar been had gebroken, had hij het ook gevoeld en was niet eens verbaasd geweest, toen hij daarna van het voorval hoorde.

Zijn gevoel zegt hem nu, dat ze nog steeds in Indië is en zijn gevoel heeft hem nog nooit bedrogen.

‘Ik ga haar zoeken,’ fluistert hij vastberaden en dit besluit maakt hem op een onverklaarbare manier rustig.

De fiets rammelt aan alle kanten, maar Dano is opgelucht dat hij het rijwiel bezit. De fiets was vroeger van Emmy geweest, maar die had een nieuwe gekregen en Adinda had er al een, dus Dano is als enige uit de kampong de trotste bezitter van een oude fiets. Zijn moeder was niet blij geweest met zijn vertrek zo vroeg die morgen, maar Dano is vastbesloten om te achterhalen waar de Vriesekampen naar toe zijn gegaan.

‘Als je maar niet te laat terug bent,’ had zijn moeder hem op het hart gedrukt.

'Voor de Belanda's is het gevaarlijk, maar het kan voor ons ook gevaarlijk worden.'

Dano is, na haar gerustgesteld te hebben, vlug vertrokken want de morgen is de koelste tijd van de dag. Kilometers heeft hij nu al gereden en overal navraag gedaan maar de Indiërs, die op de onderneming werken, kunnen hem niets vertellen en de meeste Belanda's zijn inmiddels ook vertrokken.

De vochtige hitte verslindt hem langzaam, maar Dano trapt onvermoeibaar door. Hoe verder hij afdaalt, hoe heter het wordt. Hij moet naar de haven, daar kan hij misschien iets meer te weten komen over de Vriesekamps.

Het is al laat in de middag als Dano zijn fiets langs de kant van de weg zet. Hij heeft honger en de laatste pisang heeft hij uren geleden opgegeten. Een stel handelaars verkoopt rijst en katjangs op de hoek van de straat en wanneer Dano naar een kleine warong slentert, hoort hij een groepje vrouwen opgewonden met elkaar praten.

'Gisteren hebben ze twee schepen gebombardeerd en het gezin waarvoor ik werkte zat daar ook op. Ze hebben drie jonge kinderen en ik hoop dat ze niet zijn verdronken, want die arme schatjes zijn nog zo klein.'

'Ja, de Belanda's proberen nog weg te komen, maar Australië is ver en ze maken weinig kans om een Japanse aanval te overleven.'

'Ze kunnen natuurlijk ook niet terug,' hoort Dano een andere vrouw zuchten, 'op Java staan de Japanners hen op te wachten en wie weet wat er dan met hen gebeurt.'

Twee boten gebombardeerd, gonst het door Dano's hoofd. Als ze gisteren zijn vertrokken is de kans groot, dat ze op één van die boten zaten.

De schrik slaat hem om het hart. Stel je voor dat de meisjes gewond zijn, of nog erger...'

Plotseling is Dano zijn honger vergeten en spreekt hij de vrouwen aan.

'Wat gebeurt er met de Belanda's als ze gevangen worden genomen, waar worden ze dan naar toe gebracht?'

'O jongen, er gaan zo veel verhalen rond,' zucht de oudste van het stel.

'In Bandoeng schijnen de Belanda's in een wijk te worden opgesloten, dat heb ik gehoord van mijn zus, die daar woont.'

Haar njonja zit er ook samen met de kinderen, maar de mannen worden ergens anders naar toe gebracht.’

‘Bandoeng,’ zegt Dano hardop, terwijl hij stevig doortrapt. Hij kan nu niet verder zoeken, want de duisternis zal snel vallen en moeder zal zich wel afvragen waar hij blijft.

Een opgewonden gevoel verdrijft zijn honger, dorst en vermoeidheid. Hij moet nu wel terug naar de kampong, maar morgen zal hij naar Bandoeng gaan, ook al is dat heel ver. Misschien kan hij wel meereizen met vrachtauto’s en met de trein, want met zijn oude fiets zal hij niet ver komen. Zijn moeder zal het wel niet goed vinden, want hij is alles wat ze nog heeft, maar hij voelt dat Adinda zijn hulp nodig heeft. Als zij dicht bij de kust een Japanse aanval heeft overleefd, zou ze wel eens in Bandoeng kunnen zijn.

Met zijn gedachten bij Adinda keert Dano in zijn kampong terug, net voordat de duisternis de jungle in zijn greep neemt.